

הנחיות לתהליך התמחות בפסיכולוגיה התפתחותית

עודכן מרץ 2019

מטרות התוכנית ותכניה:

תוכנית ההתמחות במוסד להתמחות בפסיכולוגיה התפתחותית תספק למתמחה מסגרת התמחות מלאה, בתחומי איבחון, טיפול ועבודה בצוותים רב מקצועיים כולל צוותים חינוכיים וטיפוליים, שעם סיומה יוכל המתמחה לעמוד בבחינת סיום ההתמחות ולהיות פסיכולוג התפתחותי עצמאי. התוכנית חייבת לעמוד בכל דרישות חוק הפסיכולוגים, תקנות ההתמחות ונוהלי הוועדה המקצועית.

1. על המתמחה להגיע בסיום תהליך התמחותו לידיעה מעמיקה והבנה של יחסי הגומלין בין תהליכים גופניים, קוגניטיביים, התנהגותיים, נפשיים וחברתיים ברמת הילד ומשפחתו- ידיעה זו צריכה להיות מבוססת על הכרות עם מודלים וגישות תיאורטיות בתחום הפסיכולוגיה התפתחותית, זאת בהתייחס למהלך ההתפתחות וההפרעות הגופניות.

2. על המתמחה להגיע ליכולת ראיון, אבחון והערכת מצבו הנפשי וההתפתחותי של המטופל לשם כך עליו לרכוש מיומנויות וידע בשיטות ראיון, בכלי אבחון והערכה מתחום הפסיכולוגיה התפתחותית ובכתיבת דו"ח אינטגרטיבי על הממצאים.

3. על המתמחה לרכוש מיומנות במגוון גישות וטכניקות טיפול מתחום הפסיכולוגיה התפתחותית ולהציג יכולת בתכנון, בניית והפעלת תוכנית טיפולית הולמת.

4. על המתמחה לרכוש ידע וניסיון בנושאים של עבודת צוות, תכנון, תיאום ובקרה, וזאת תוך התייחסות למטופלים ולסוגי הבעיות בהן הוא מטפל.

5. על המתמחה להגיע להכרת כללי האתיקה של הפסיכולוגים, והחוקים הנוגעים לעבודתם, ולפעול בהתאם לכך.

6. על המתמחה לרכוש ידע לגבי מבנה ותפקוד מערכת הבריאות והחינוך בארץ.

א. תנאים מוקדמים להתחלת ההתמחות:

"כישורים - תואר מוסמך בפסיכולוגיה במגמה התפתחותית או שעיקר לימודיו לתואר מוסמך בפסיכולוגיה היה בתחומי הפסיכולוגיה התפתחותית לפי החלטתה של הוועדה המקצועית" (תקנות הפסיכולוגים (אישור תואר מומחה) התשל"ט-1979).

במקרים בהם המתמחה איננו בוגר המגמה לפסיכולוגיה התפתחותית אך בוגר מגמה טיפולית בפסיכולוגיה מתחום מוכר אחר, הוא יידרש להשלים קורסי יסוד בפסיכולוגיה התפתחותית ברמה אוניברסיטאית. המתמחה יוכל להשלים את הקורס האחרון במהלך שנת ההתמחות הראשונה. במקרים בהם יידרש המתמחה להשלים פרקטיקום בפסיכולוגיה התפתחותית, יהיה עליו להשלימו לפני תחילת ההתמחות.

בוגר מגמה בפסיכולוגיה שאינה מגמה טיפולית לא יוכל להתחיל תהליך התמחות בפסיכולוגיה התפתחותית גם אם ישלים את הדרישות הנ"ל.

**Council of Psychologists
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגית
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

מועצת הפסיכולוגים

Council of Psychologists

1. **מתמחה ברישום זמני:** ניתן להתחיל את ההתמחות במוסד מוכר עוד לפני הרישום בפנקס הפסיכולוגים, זאת כמתמחה ברישום זמני, אך רק לאחר סיום כל חובות הלימודים לקראת תואר מוסמך, למעט עבודת גמר או במסלול ישיר לדוקטורט וזאת, עם הצגת אישור מהאוניברסיטה המעיד על סיום הפרקטיקום וחובות הלימודים המקבילים לתואר שני.
כמתמחה ברישום זמני ניתן לצבור רק עד מחצית מתקופת ההתמחות, וזאת במהלך שלוש השנים שקדמו למועד הרישום בפנקס הפסיכולוגים. מתמחה במסלול ישיר לדוקטורט יכול לצבור עד מחצית ההתמחות במהלך שלוש השנים שקדמו לאישור הצעת הדוקטורט שלו.

2. **מתמחה ברישום קבוע:** ניתן להירשם כמתמחה ברישום קבוע רק לאחר הרישום בפנקס הפסיכולוגים. לנחיותך, קישור [להנחיות לרישום בפנקס הפסיכולוגים](#).

ב. תהליך ההתמחות:

1. **מציאת מקום להתמחות:** על המתמחה ברישום קבוע או זמני, למצוא בכוחות עצמו מקום התמחות. באתר משרד הבריאות ישנה [רשימת מוסדות המוכרים להתמחות](#) (כוללת כתובות וטלפונים) המתעדכנת מעת לעת. על המתמחה לפנות למוסד המוכר באופן עצמאי.

2. **מלגות התמחות:** זכאי לקבל מלגה רק פסיכולוג הרישום בפנקס הפסיכולוגים וקיבל זכאות למלגה מהוועדה המקצועית לפסיכולוגיה התפתחותית. תנאים והנחיות לקבלת זכאות למלגה להתמחות בפסיכולוגיה נמצאים בקישור שלהלן: [הנחיות לקבלת זכאות למלגה](#)

הזכאי למלגה יתחיל את עבודתו במוסד כמתמחה על חשבון מלגה, רק לאחר שהמוסד קיבל אישור רשמי לכך ממשרד הבריאות.

3. **רישום להתמחות** מי שהתקבל להתמחות בפסיכולוגיה במוסד מוכר, יגיש לוועדה המקצועית (לפני תחילת עבודתו) טופס בקשה להתחלת התמחות זמנית/קבועה באמצעות פורטל העוסקים במקצועות הרפואה בלבד. לצורך כניסה לפורטל יש להצטייד בשם משתמש ובסיסמא אותם תקבלו במהלך הרישום בפנקס הפסיכולוגים באמצעות מוקד קול הבריאות. במידה והרישום בפנקס לא נעשה דרך הפורטל יש לפנות למוקד קול הבריאות בטלפון *5400 לקבלת שם משתמש וסיסמא.
במעבר ממוסד אחד למוסד אחר יש לשלוח שוב טופס בקשה לרישום להתמחות.

יום תחילת ההתמחות ייחשב התאריך בו החל את התמחותו במוסד בפועל או מועד הגעת הבקשה לוועדה המקצועית - הכל לפי התאריך המאוחר יותר (תקנה 7 בתקנות ההתמחות). המתמחה מתחייב להודיע לוועדה המקצועית בכתב על כל שינוי בתהליך או ברציפות בתהליך ההתמחות ולקבל את אישור הוועדה המקצועית על כך.

4. **משך ההתמחות:** שנתיים במשרה מלאה או במשרה חלקית שלא תפחת מחצי משרה וסך הכל של המשרה החלקית לא יפחת מתקופה השווה לשנתיים במשרה מלאה. ניתן לעשות הפסקה במהלך ההתמחות שלא תעלה על 5 שנים (לאחר קבלת אישור בכתב מהוועדה). לצורך הכרה בתקופת התמחות שנמשכה פחות משנה, יש לפנות בכתב לוועדה המקצועית.

היעדרות במהלך התמחות: הנחיות בנושא בקישור שלהלן: [הנחיות בנושא היעדרות בתקופת התמחות בפסיכולוגיה](#)

**Council of Psychologists
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגים
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

מועצת הפסיכולוגים

Council of Psychologists

מתמחה בעל מומחיות אחרת בפסיכולוגיה - לקראת סיום השנה השלישית, יוכל המתמחה להגיש לוועדה המקצועית בקשה לקיצור 1/4 מדרישות ההתמחות. החלטת הוועדה על קיצור ההתמחות תינתן לאור חוות הדעת של מדריכיו ההתפתחותיים. שלוש שנות ההתמחות המקוצרות יכללו התמחות של לפחות שניים במכון להתפתחות הילד ולפחות שנה במסגרת נוספת כמפורט.

5. מקום ההתמחות: ההתמחות תעשה רק במוסד שהוכר להתמחות ע"י הוועדה המקצועית, בהדרכתו ופיקוחו של פסיכולוג התפתחותי מדריך או פסיכולוג התפתחותי הנמצא בתהליך הסמכה להדרכה המאושר ע"י הוועדה המקצועית.

6. מסלול ההתמחות: לפחות מחצית מתקופת ההתמחות חייב המתמחה להשלים במכון להתפתחות הילד. לפחות שנה אחת חייב המתמחה להשלים במוסד הנחשב כ"מסגרת נוספת" ומוכר להתמחות בפסיכולוגיה התפתחותית, על-פי הרשימה המתפרסמת באתר של משרד הבריאות ומתעדכנת מעת לעת.

קיימים שני מסלולים בהם ניתן להשלים התמחות בפסיכולוגיה התפתחותית:

א. במכון להתפתחות הילד שיש לו הכרה מלאה (מכון שיש בו מסגרת נוספת המוכרת להתמחות) - ניתן להשלים התמחות מלאה.

ב. במכון להתפתחות הילד שיש לו הכרה חלקית (מכון שאין בו מסגרת נוספת המוכרת להתמחות) - יש להשלים לפחות מחצית ההתמחות (כאשר מתמחים בהיקף של חצי משרה לפחות ועד שלוש שנים בחצי משרה לכל היותר). את הזמן הנותר (ולא פחות משנה בהיקף של חצי משרה לפחות), יש להשלים במוסד המוכר כמסגרת נוספת להתמחות.

ג. מטלות ההתמחות:

אבחון והערכה: על המתמחה לבצע לפחות 50 אבחונים, תוך שימוש במגוון מבחנים התפתחותיים, מתוכם לפחות 25 מיקרים של אבחון בגיל הרך, לידה – עד גיל 3 שנים. נדרשים ידע ויכולת לאבחון והערכה בתחומים קוגניטיביים, רגשיים והסתגלותיים, תוך התנסות בכלי אבחון ושאלונים פסיכולוגים מתוקפים ועדכניים. נדרשת יכולת לביצוע אינטגרציה של נתוני האבחון וההערכה, להסיק מסקנות אבחוניות, לדון באבחנה מבדלת ולגזור מתוך הנתונים המלצות טיפוליות. על המתמחה לקבל לפחות 100 שעות הדרכה פרטנית שיינתנו על-ידי לפחות שני מדריכים בפסיכולוגיה התפתחותית או מתמחים בהדרכה בפסיכולוגיה התפתחותית בפיקוחו של מדריך בפסיכולוגיה התפתחותית.

טיפול: על המתמחה לבצע עבודה טיפולית מגוונת ב- 30 מקרים לפחות, של טיפול פסיכולוגי בילדים, טיפול הורה-ילד, טיפול בהורים, קבוצות וטיפול משולב (עם איש מקצוע מתחום אחר), אשר מתוכם 8 מקרים טיפוליים הם ארוכי טווח (לפחות 9 חדשים ולפחות 27 מפגשים טיפוליים). נדרשת היכרות והתנסות עם מגוון גישות טיפוליות, יכולת לתאר את התהליך הטיפולי תוך שימוש בהמשגה תיאורטית תואמת לנתוני הטיפול. על המתמחה לקבל לפחות 150 שעות הדרכה פרטנית שיינתנו על-ידי לפחות שני מדריכים בפסיכולוגיה התפתחותית או מתמחים בהדרכה בפסיכולוגיה התפתחותית בפיקוחו של מדריך בפסיכולוגיה התפתחותית.

הדרכה ממדריך בתחום אחר בפסיכולוגיה: ניתן לקבל עד 50 שעות הדרכה בטיפול בלבד מפסיכולוג מדריך בתחום אחר, וזאת בתנאי שהמתמחה צבר בסה"כ מחצית שעות ההדרכה לפחות בטיפול, בהדרכה פרטנית

**Council of Psychologists
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגית
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804

ממומחה-מדריך בפסיכולוגיה התפתחותית, שלא יומרו בהדרכה קבוצתית. יש לקבל את אישור הוועדה המקצועית מראש.

התערבות מערכתית: על המתמחה להשלים לפחות 12 תהליכי התערבויות, של הדרכה ויעוץ לצוותים טיפוליים וחינוכיים המטפלים בילד, כאשר ממצאי ההערכה יובילו לבניית התערבויות הנדרשות לקידום תפקוד הילד במסגרת הטיפוליים השונים, שהילד מקבל, או במסגרת החינוכית. על המתמחה לקבל לפחות 50 שעות הדרכה פרטנית שיינתנו על ידי שני מדריכים לפחות בפסיכולוגיה התפתחותית או מתמחים בהדרכה בפסיכולוגיה התפתחותית בפקוחו של מדריך בפסיכולוגיה התפתחותית.

הדרכה קבוצתית: עד 100 שעות מתוך כל שעות ההדרכה ניתן לקבל במסגרת קבוצתית של 4 משתתפים לכל היותר, אך לא יעלו על מחצית שעות ההדרכה הנדרשות בכל תחום. כל פגישת הדרכה ארכה שעה וחצי לכל הפחות, שעה וחצי של הדרכה קבוצתית תהיה שוות ערך לשעת הדרכה פרטנית.

בכל אחת ממסגרות התמחות (מכון/מסגרת נוספת) יקבל המתמחה הדרכה בהיקף של לפחות 40 שעות פרטניות ממדריך או מתמחה בהסמכה להדרכה בפסיכולוגיה התפתחותית ברצף של לפחות שנה.

השתלמויות: במהלך ההתמחות, על המתמחים להשתתף בהשתלמויות לפסיכולוגים הכוללות, ימי עיון, כנסים סמינרים וקורסים בתחום, בנושאי הליבה של הפסיכולוגיה התפתחותית: אבחון והערכה, אבחנות התפתחותיות, גישות טיפוליות, טיפול בילד, בהורים ובמשפחה ועוד, בהיקף של 160 שעות לפחות. סוגי ההשתלמויות ייקבעו בעצה אחת עם המדריך, בהתאם לצרכים ולהכשרה הבסיסית של המתמחה. בסיום ההתמחות יש להגיש את כל האישורים על ההשתלמויות השונות. השתלמויות אלו אינן כוללות את קורסי ההשלמה שנקבעו למתמחים כתנאי לקבלתם להתמחות בפסיכולוגיה התפתחותית.

חובת ואחריות המוסד: על הפסיכולוג האחראי במוסד בו מתקיימת ההתמחות, להבטיח קיומו של תהליך התמחות מסודר מבחינת: אישור הוועדה המקצועית לתחילת התמחות, משך ההתמחות, היקף שעות ההדרכה, המטלות שעל המתמחה לבצע ומתן הערכות וחוות דעת המדריכים, כמפורט בסעיף הבא.

ד. הערכות וחוות דעת של מדריכים:

לפחות פעם בשנה **חייב** כל מדריך להיפגש עם המודרך לשיחת הערכה. מומלץ לרשום את תוכנה. עם סיום ההדרכה חייב המדריך לאשר את מספר שעות ההדרכה שנתן, באבחון גם את מספר האבחונים שהועברו ע"י המתמחה בהדרכתו, בטיפול את מס' הטיפולים שטופלו ע"י המתמחה בהדרכתו, ואת מספר ההתערבויות המערכתיות שבצע המתמחה בהדרכתו ב"גליון ריכוז נתוני ההתמחות" של המודרך, ולכתוב חוות דעת על המודרך על גבי **הטופס המובנה להערכת מתמחים**. יש לכלול בטופס ההערכה גם חוות דעת מילולית בנוסף לציונים בטבלאות. חוות הדעת תתייחס למתמחה בהתאם לשלב ההתמחות בו הוא נמצא. מתוך התפיסה שההדרכה היא תהליך משותף של המדריך והמודרך, על המדריך לשתף את המודרך בחוות הדעת, לאפשר לו להגיב עליה, ולהראות לו את חוות הדעת הכתובה לפני שליחתה לוועדה המקצועית. מומלץ לציין בחלק המילולי של חוות הדעת אי הסכמות (אם היו) בין תפיסת המדריך וזו של המודרך לגבי תוכן חוות הדעת. לאחר תהליך זה, על המדריך לשלוח את חוות הדעת ישירות לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה התפתחותית בדוא"ל. עותק נוסף יימסר למודרך, ועותק לפסיכולוג האחראי על ההתמחות.

חשוב לדעת! הוועדה המקצועית מקבלת חוות דעת רק ממדריכים במוסד המוכר בו אושר המתמחה להתמחות. חוות דעת מהדרכה פרטית לא תתקבל.

**Council of Psychologists
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגית
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

מועצת הפסיכולוגים

Council of Psychologists

יש לכלול ב"גליון ריכוז הנתונים" את כל ההדרכות (הפרטניות והקבוצתיות) שקיבל המתמחה במהלך התמחותו. חוות הדעת של כל המדריכים (כולל ההדרכות הקבוצתיות) צריכות להגיע לוועדה המקצועית. במידה ובתהליך ההתמחות תהיה להתמחה הערכה שלילית אחת (או יותר), המעמידות בספק את התאמתו למקצוע, או יכולתו המקצועית לסיים את תהליך ההתמחות במשך הזמן המוקצב לכך, יידון מעמדו של המתמחה בוועדה המקצועית וההחלטה תועבר אליו בכתב. בסמכותה של הוועדה לערוך ולדרוש שינויים בתוכנית ההתמחות של מתמחה בהתאם לחוות הדעת שקיבלה ממדריכיו ועל פי שיקולים מקצועיים אחרים.

ה. בחינת סיום ההתמחות:

כדי לגשת לבחינת סיום ההתמחות, על המתמחה לשלוח לוועדה בקשה בכתב על גבי טופס הרשמה לבחינה, בהתאם למועדים המצוינים בו. את הבקשה יש להגיש בשני העתקים ולצרף את האישורים המצוינים בטופס. כמו-כן יש לוודא שכל המדריכים שלחו את כל חוות הדעת לוועדה.

מתמחה יוכל לגשת לבחינה במידה והתקבלו לפחות שתי הערכות חיוביות ולא יותר מהערכה שלילית אחת (במקרה כזה תדון הוועדה המקצועית באילו תנאים יוכל לגשת לבחינה).

חשוב לדעת! בבחינה, ניתן יהיה להציג רק טיפול/פרוייקט ואבחון שנעשו במהלך תקופת ההתמחות.

מועדי בחינות: תוקף המועדים שלהלן יחול ממועד בחינות חורף 2019 בלבד!

מועד הבחינה	מועד הגשת הטפסים	רשאים להגיש בקשה לסיום התמחות
קיץ 1 במאי עד 31 במאי	הגשת טפסים עד לתאריך 1.1. לאחר תאריך זה, לא תתקבלנה בקשות לגשת לבחינה במועד קיץ	מתמחים שיסיימו התמחות בפועל עד לתאריך 31.12 יהיה עליהם להשלים את כל המסמכים הנדרשים עד לתאריך 15.1
חורף 1 בנובמבר עד 30 בנובמבר	הגשת טפסים עד לתאריך 1.7 לאחר תאריך זה, לא תתקבלנה בקשות לגשת לבחינה במועד חורף	מתמחים שיסיימו התמחות בפועל עד לתאריך 31.8 יהיה עליהם להשלים את כל המסמכים הנדרשים עד לתאריך 15.9
הערות	באחריות הנבחן לוודא שהטפסים התקבלו במשרד מועצת הפסיכולוגים עד לתאריך הנדרש	אם עברו למעלה מ-5 שנים מיום סיום ההתמחות בפועל יש לפנות בכתב לוועדה המקצועית טרם הגשת הבקשה לגשת לבחינה

**Council of Psychologists
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגית
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804

מועצת הפסיכולוגים

Council of Psychologists

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

הנחיות לסיום התמחות ניתן למצוא בקישור שלהלן: [הנחיות לסיום התמחות](#)

1. מספר הערות חשובות:

1. בכל מקרה של אי הבנה, שאלה או בקשה, המתמחה יכול לפנות בכתב לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה התפתחותית במשרד מועצת הפסיכולוגים בכתובת hitmahutpsy@moh.gov.il או בפקס 02-6474804 או בדואר רח' הרבי מבכרך 5, ת"א-יפו.
2. על כל שינוי ברציפות ההתמחות כגון: הפסקה, יציאה לחופשת לידה, מעבר למוסד אחר וכד', יש להודיע בכתב מיידי לוועדה ולקבל אישור רשמי על כך.
3. לפחות חצי שנה לפני סיום ההתמחות, מומלץ להתעדכן בהנחיות לסיום התמחות.
4. על המדריכים לדאוג, בסיום כל שלב, ולפחות פעם בשנה לשלוח את הערכותיהם לוועדה המקצועית.
5. על המועמדים להתמחות אשר סיימו מגמה טיפולית שאינה התפתחותית, להוכיח כי עברו את הקורסים הבאים במסגרת לימודי מ.א. בפסיכולוגיה במוסד אקדמי מוכר:

- א. קורס בפסיכודיאגנוסטיקה התפתחותית.
- ב. קורס התערבויות טיפוליות בינקות ובגיל הרך.
- ג. קורס בתקינות ופתולוגיה התפתחותית.

וכן, השלימו פרקטיקום בפסיכולוגיה התפתחותית (לפחות 16 ש"ש במשך 10 חודשים במוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה התפתחותית).

בוגרי תואר שני במגמות שאינן טיפוליות, לא יוכלו להתחיל תהליך התמחות בפסיכולוגיה התפתחותית גם אם ישלימו את הדרישות הנ"ל.

הכרה בכל אחת מהדרישות שבסעיף 5, נתונה לשיקול הדעת והחלטת הוועדה המקצועית.

אנו מאחלים לכולכם התמחות מעניינת ופורה.

הוועדה המקצועית
לפסיכולוגיה התפתחותית

**Council of Psychologists
Ministry of Health**
5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגית
משרד הבריאות**
רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804